

FIKİH AÇISINDAN KRİPTO PARALAR

Doç. Dr. İbrahim PAÇACI
ASÜ İslâmî İlimler Fakültesi

<http://www.ibrahimpacaci.com.tr>

ipacaci@hotmail.com

GİRİŞ

Son yıllarda kripto paralara yönelik artan bir ilgi bulunmaktadır. Bu tür paraların değerlerindeki hızlı yükseliş, spekülasyon amaçlı talepleri artırmıştır.

Şu anda piyasalarda 5 binden fazla kripto para bulunmaktadır.

Bugün burada kripto paraları fikhî açıdan değerlendirmeye çalışacağım. Fakat kripto paranın değerlendirmesine geçmeden öncesi para hakkında bilgi sunmaya çalışacağım.

PARA

Para, Devlet tarafından çıkarılan, üzerinde itibari değeri yazılı kâğıt veya madenden yapılmış, iktisadi mubadele aracıdır.

Paranın Özellikleri:

- *Kabul görmesi,*
- *Değer istikrarına sahip olması,*
- *Dayanıklı olması,*
- *Kolay taşınabilmesi,*
- *Tekbiçimli olması,*
- *Bölünebilir olması.*

PARA

Para, Devlet tarafından çıkarılan, üzerinde itibari değeri yazılı kâğıt veya madenden yapılmış, iktisadi mubadele aracıdır.

Paranın Özellikleri:

- *Kabul görmesi,*
- *Değer istikrarına sahip olması,*
- *Dayanıklı olması,*
- *Kolay taşınabilmesi,*
- *Tekbiçimli olması,*
- *Bölünebilir olması.*

PARA

Para, Devlet tarafından çıkarılan, üzerinde itibari değeri yazılı kâğıt veya madenden yapılmış, iktisadi mubadele aracıdır.

Paranın Özellikleri:

- *Kabul görmesi,*
- *Değer istikrarına sahip olması,*
- *Dayanıklı olması,*
- *Kolay taşınabilmesi,*
- *Tekbiçimli olması,*
- *Bölünebilir olması.*

PARA

Para, Devlet tarafından çıkarılan, üzerinde itibari değeri yazılı kâğıt veya madenden yapılmış, iktisadi mubadele aracıdır.

Paranın Özellikleri:

- *Kabul görmesi,*
- *Değer istikrarına sahip olması,*
- *Dayanıklı olması,*
- *Kolay taşınabilmesi,*
- *Tekbiçimli olması,*
- *Bölünebilir olması.*

PARA

Para, Devlet tarafından çıkarılan, üzerinde itibari değeri yazılı kâğıt veya madenden yapılmış, iktisadi mubadele aracıdır.

Paranın Özellikleri:

- *Kabul görmesi,*
- *Değer istikrarına sahip olması,*
- *Dayanıklı olması,*
- *Kolay taşınabilmesi,*
- *Tekbiçimli olması,*
- *Bölünebilir olması.*

PARA

Para, Devlet tarafından çıkarılan, üzerinde itibari değeri yazılı kâğıt veya madenden yapılmış, iktisadi mubadele aracıdır.

Paranın Özellikleri:

- *Kabul görmesi,*
- *Değer istikrarına sahip olması,*
- *Dayanıklı olması,*
- *Kolay taşınabilmesi,*
- *Tekbiçimli olması,*
- *Bölünebilir olması.*

PARA

Paranın Fonksiyonları

- *Değişim Aracı Olması*
- *Ortak Değer Ölçüsü Olması*
- *Tasarruf ve Yatırım Aracı Olması*
- *Borçlanma/Borç Ödeme Aracı Olması*
- *Ekonomi Politikası Aracı Olması*

PARA

Paranın Fonksiyonları

- *Değişim Aracı Olması*
- *Ortak Değer Ölçüsü Olması*
- *Tasarruf ve Yatırım Aracı Olması*
- *Borçlanma/Borç Ödeme Aracı Olması*
- *Ekonomi Politikası Aracı Olması*

PARA

Paranın Fonksiyonları

- *Değişim Aracı Olması*
- *Ortak Değer Ölçüsü Olması*
- *Tasarruf ve Yatırım Aracı Olması*
- *Borçlanma/Borç Ödeme Aracı Olması*
- *Ekonomi Politikası Aracı Olması*

PARA

Paranın Fonksiyonları

- *Değişim Aracı Olması*
- *Ortak Değer Ölçüsü Olması*
- *Tasarruf ve Yatırım Aracı Olması*
- *Borçlanma/Borç Ödeme Aracı Olması*
- *Ekonomi Politikası Aracı Olması*

PARA

Paranın Fonksiyonları

- *Değişim Aracı Olması*
- *Ortak Değer Ölçüsü Olması*
- *Tasarruf ve Yatırım Aracı Olması*
- *Borçlanma/Borç Ödeme Aracı Olması*
- *Ekonomi Politikası Aracı Olması*

PARANIN TARİHÇESİ VE ÇEŞİTLERİ

Para Çeşitleri

- *Mal Paralar ve Madeni Para Sistemi*
 - *Tek maden sistemi*
 - *Çift maden sistemi*
- *Temsili Paralar*
- *Kâğıt Paralar*
- *Kaydî Para*
- *Elektronik Para*

PARANIN TARİHÇESİ VE ÇEŞİTLERİ

Para Çeşitleri

- *Mal Paralar ve Madeni Para Sistemi*
 - *Tek maden sistemi*
 - *Çift maden sistemi*
- *Temsili Paralar*
- *Kâğıt Paralar*
- *Kaydî Para*
- *Elektronik Para*

PARANIN TARİHÇESİ VE ÇEŞİTLERİ

Para Çeşitleri

- *Mal Paralar ve Madeni Para Sistemi*
 - *Tek maden sistemi*
 - *Çift maden sistemi*
- *Temsili Paralar*
- *Kâğıt Paralar*
- *Kaydî Para*
- *Elektronik Para*

PARANIN TARİHÇESİ VE ÇEŞİTLERİ

Para Çeşitleri

- *Mal Paralar ve Madeni Para Sistemi*
 - *Tek maden sistemi*
 - *Çift maden sistemi*
- *Temsili Paralar*
- *Kâğıt Paralar*
- *Kaydî Para*
- *Elektronik Para*

PARANIN TARİHÇESİ VE ÇEŞİTLERİ

Para Çeşitleri

- *Mal Paralar ve Madeni Para Sistemi*
 - *Tek maden sistemi*
 - *Çift maden sistemi*
- *Temsili Paralar*
- *Kâğıt Paralar*
- *Kaydî Para*
- *Elektronik Para*

PARANIN TARİHÇESİ VE ÇEŞİTLERİ

Para Çeşitleri

- *Mal Paralar ve Madeni Para Sistemi*
 - *Tek maden sistemi*
 - *Çift maden sistemi*
- *Temsili Paralar*
- *Kâğıt Paralar*
- *Kaydî Para*
- *Elektronik Para*

KRİPTO PARA HAKKINDA GÖRÜŞLER

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 24 Kasım 2017 tarihli kripto para hakkındaki görüşü:

“Bitcoin ve Ethereum gibi sanal paraları yatırım amaçlı almak caiz midir?” sorusuna cevaben yapılan açıklama şöyledir: “Para, devletçe bastırılan ve ülke içinde mübadele aracı olarak kullanılan, üzerinde rakamsal değeri yazılı, kağıt ya da metal nesnedir. Sanal para ise; arkasında herhangi merkezi finansal kurum bulunmaksızın kullanıcılar arasında doğrudan ticari alışverişe imkan tanıyan her kullanıcı için özel kriptolanmış/şifrelenmiş para birimidir. Bir para biriminin para hükmünde olabilmesi için ya değerini devlet otoritesinden almalı ya da altın gibi zati bir değere sahip olmalıdır.

KRİPTO PARA HAKKINDA GÖRÜŞLER

Sanal paralar her ne kadar bazı kesimler tarafından mübadele aracı olarak kullanılmakta ise de devletin sağladığı itibari değere ve güce sahip olmaması, arkasında merkezi bir finansal kurumun bulunmayışı ve devlet teminatı altında olmaması sebebi ile para olarak değerlendirilemez. Ayrıca değer kazanıp kaybetme hususunda spekülasyona açık olmaları daha çok kara para aklama amacı gibi meşru olmayan iş ve işlemlerde kolaylıkla kullanılabilmesi ve devletin denetim ve gözetiminden uzak olması gibi sebeplerle sanal paraların alım satımını yapmak şu aşamada dinen uygun değildir.”

KRİPTO PARA HAKKINDA GÖRÜŞLER

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın web sitesinde şu anda yayınlanmakta olan kripto para hakkındaki görüşü:

Kullanıcılar arasında değişim ya da kıymet ölçüsü olarak genel kabul gören, kaynağı itibariyle kullanıcılara güven veren her türlü paranın kullanımını caizdir.

Bu noktada önemli olan husus, para olarak bilinen değişim aracının kendi özünde yani üretim şeklinde, sürüm aşamalarında ve muhataplık niteliğinde büyük belirsizlik (garar) içerip içermemesi, bir aldatma (tağrir) aracı olarak kullanılıp kullanılmaması ve belli bir kesimin haksız ve sebepsiz zenginleşmesine vesile olup olmamasıdır.

KRİPTO PARA HAKKINDA GÖRÜŞLER

Son yıllarda ortaya çıkan ve birçok çeşidi bulunan, dijital-kripto paralardan her birini kullanmanın hükmünü yukarıdaki genel ilkeler doğrultusunda değerlendirmek gerekir.

Buna göre kendi özünde ciddi belirsizlikler taşıyan, aldanma ve aldatma riski ileri düzeyde olan, dolayısıyla herhangi bir güvencesi bulunmayan ve kamuoyunda saadet zinciri olarak bilinen uygulamalar gibi belirli kesimlerin haksız ve sebepsiz zenginleşmesine yol açan dijital kripto-paraların kullanımını caiz değildir.

KRİPTO PARA HAKKINDA GÖRÜŞLER

Filistin Fetva Kurulu, Mısır Dâru'l-İfta, Birleşik Krallıkta bulunan Vifâku'l-Ulemâ Güney Afrika Meclisü'l-Ulemâ gibi kurum ve kurullar kripto para kullanımının caiz olmadığını kararlaştırmış,

Aynı şekilde Mısır Müftüsü Şevki Allâm, Ali Muhyiddîn el-Karadâğî, Hayrettin Karaman, Orhan Çeker gibi İslâm bilginleri de bunun caiz olmadığını görüşünü ortaya koymuşlardır.

Yasak olmasının gerekçeleri arasında bazı farklılıklar olsa da, bunlar topluca sayılacak olursa; genel kabul görmemesi, yasal olmaması, garar, değerinin çok oynak olması, kumara benzemesi, şifrelerin kırılabilmesi, dolandırıcılığa yol açması şeklinde sıralanabilir.

KRİPTO PARA HAKKINDA GÖRÜŞLER

Olumlu Görüş Beyan Edenler

Güney Afrika'nın fetva merkezlerinden biri olan "Daru'l-Ulûm Zakariyya", Süleyman Kaya, Taha Karaan, Monzer Kahf kripto paraların kullanımına olumlu bakmışlardır.

KRİPTO / SANAL PARA

Kripto para ya da *sanal para*, Avrupa Merkez Bankası (ECB) tarafından “*Bir merkez bankası, kredi kuruluşu ya da e-para kuruluşunca ihraç edilmemiş, bazı durumlarda paraya alternatif olarak kullanılabilen bir değerin dijital temsili*” şeklinde tanımlanmaktadır.

Olumlu eleştiriler

- Düşük maliyetle para transfer etme imkanı
- Yüksek işlem hızı
- Karşılıksız para basma imkanını ortadan kaldırması

KRİPTO / SANAL PARA

Kripto para ya da *sanal para*, Avrupa Merkez Bankası (ECB) tarafından “*Bir merkez bankası, kredi kuruluşu ya da e-para kuruluşunca ihraç edilmemiş, bazı durumlarda paraya alternatif olarak kullanılabilen bir değerin dijital temsili*” şeklinde tanımlanmaktadır.

Olumlu eleştiriler

- Düşük maliyetle para transfer etme imkanı
- Yüksek işlem hızı
- Karşılıksız para basma imkanını ortadan kaldırması

KRİPTO / SANAL PARA

Kripto para ya da *sanal para*, Avrupa Merkez Bankası (ECB) tarafından “*Bir merkez bankası, kredi kuruluşu ya da e-para kuruluşunca ihraç edilmemiş, bazı durumlarda paraya alternatif olarak kullanılabilen bir değerin dijital temsili*” şeklinde tanımlanmaktadır.

Olumlu eleştiriler

- Düşük maliyetle para transfer etme imkanı
- Yüksek işlem hızı
- Karşılıksız para basma imkanını ortadan kaldırması

KRİPTO / SANAL PARA

Kripto para ya da *sanal para*, Avrupa Merkez Bankası (ECB) tarafından “*Bir merkez bankası, kredi kuruluşu ya da e-para kuruluşunca ihraç edilmemiş, bazı durumlarda paraya alternatif olarak kullanılabilen bir değerin dijital temsili*” şeklinde tanımlanmaktadır.

Olumlu eleştiriler

- Düşük maliyetle para transfer etme imkanı
- Yüksek işlem hızı
- Karşılıksız para basma imkanını ortadan kaldırması

KRİPTO / SANAL PARA

Olumsuz eleştiriler

- Genel kabul görmemesi
- Değerindeki aşırı dalgalanma
- Yasa dışı örgütler tarafından kullanılması
- Yasal düzenlemelerin olmaması
- Vergilendirme zorlukları
- Elektrik israfı

KRİPTO / SANAL PARA

Olumsuz eleştiriler

- Genel kabul görmemesi
- Değerindeki aşırı dalgalanma
- Yasa dışı örgütler tarafından kullanılması
- Yasal düzenlemelerin olmaması
- Vergilendirme zorlukları
- Elektrik israfı

KRİPTO / SANAL PARA

Olumsuz eleştiriler

- Genel kabul görmemesi
- Değerindeki aşırı dalgalanma
- Yasa dışı örgütler tarafından kullanılması
- Yasal düzenlemelerin olmaması
- Vergilendirme zorlukları
- Elektrik israfı

KRİPTO / SANAL PARA

Olumsuz eleştiriler

- Genel kabul görmemesi
- Değerindeki aşırı dalgalanma
- Yasa dışı örgütler tarafından kullanılması
- Yasal düzenlemelerin olmaması
- Vergilendirme zorlukları
- Elektrik israfı

KRİPTO / SANAL PARA

Olumsuz eleştiriler

- Genel kabul görmemesi
- Değerindeki aşırı dalgalanma
- Yasa dışı örgütler tarafından kullanılması
- Yasal düzenlemelerin olmaması
- Vergilendirme zorlukları
- Elektrik israfı

KRİPTO / SANAL PARA

Olumsuz eleştiriler

- Genel kabul görmemesi
- Değerindeki aşırı dalgalanma
- Yasa dışı örgütler tarafından kullanılması
- Yasal düzenlemelerin olmaması
- Vergilendirme zorlukları
- Elektrik israfı

KRİPTO / SANAL PARA

Sanal para ve elektronik paranın her ikisi de dijital biçimdedir. Ancak aralarında farklar bulunmaktadır.

	Elektronik Para	Sanal Para
1.	Elektronik parada hesap birimi Euro, Dolar, Türk Lirası gibi geleneksel, yasal tedavülü bulunan para birimleridir.	Sanal para birimleri Linden Dolar, Bitcoin gibi sonradan icat edilen ve yasal tedavülü bulunmayan para birimleridir.
2.	Elektronik para, onu çıkaran dışındakiler tarafından kabul edilmektedir.	Sanal para birimleri ise sanal bir topluluk içinde kabul edilmektedir.
3.	Elektronik para yasal olarak düzenlenmektedir.	Buna karşılık sanal para birimlerinin kanuni düzenlenmesi bulunmamaktadır.

KRİPTO / SANAL PARA

	Elektronik Para	Sanal Para
4.	Elektronik parayı çıkaran yasal olarak düzenlenmiş bulunan elektronik para kuruluşlarıdır.	Sanal parayı finansal alanda olmayan özel kişiler çıkarmaktadır.
5.	Elektronik paranın arzı sabittir.	Sanal para ise paranın arzı sabit değildir, onu çıkaranın kararına bağlıdır.
6.	Elektronik paranın itibari değeri garanti edilmiştir.	Sanal para ise garanti edilmemiştir.
7.	Elektronik para, denetim altındadır.	Sanal para ise denetim yoktur.
8.	Elektronik para risk işletimsel / operasyonel açıdan olabilir.	Sanal para hem işletimsel / operasyonel açıdan; hem de, hukuki açıdan, kredi ve tedavül kabiliyeti açısından riskler vardır.

TEŐEKKÜR EDERİM...

<http://www.ibrahimpacaci.com.tr>

ipacaci@hotmail.com